

Fyzioterapie aneb jak správně používat svaly

S civilizačními chorobami a stárnutím populace přibývá také nemocí pohybového aparátu. Všichni se čím dál častěji potýkáme s bolestmi zad či páteře, trápí nás svaly a klouby. Na pomoc přichází rehabilitační a fyzikální medicína. Její základy sahají až do starověku. Dnes nabývá stále více na významu.

Jako první na světě popsal svalové dysbalance (oslabení svalů, která se odrážejí v nerovnoměrném zatěžování kloubů a vadném držení těla) zakladatel oboru léčebné rehabilitace v Čechách, profesor MUDr. Vladimír Janda, DrSc. Dysbalance mohou vznikat i u zcela zdravých lidí a znepříjemňovat jim život. „Stačí, když máte vytvořený špatný stereotyp – návykový nebo civilizační. Například sedíte u počítače a hrbíte se, vzniká skolióza. Přitom jednou rukou bez přestání pracujete s myší, čímž se vytvářejí zase další dysbalance,“ říká doc. MUDr. Dobroslava Jandová, přednostka Kliniky rehabilitačního lékařství FN Královské Vinohrady.

Proč potřebujeme fyzioterapii

Příčinou nevhodných stereotypů je zřetězení poruch funkcí. Lidský mozek uvažuje v celcích, proto nedokáže zapojit jednotlivé svaly. „Určitě jste narazili na mail, ve kterém jsou záměrně špatně napsaná slova: SJENTĚ TO PČETŘETE SRÁVPNĚ. Ale lidský mozek je stejně dokáže dobře přečíst, protože má vytvořený stereotyp a stačí mu, že počáteční a koncová písmena jsou na správném místě. Podobně funguje i zapojení svalů – mozek dává pokyn k tomu něco uchopit, ale jaké svaly se zapojí, je už pohybový stereotyp. Když si tělo z nějakého důvodu vybuduje nevhodný pohybový stereotyp, ve výsledku se to projevuje poruchami funkcí, bolestí nebo jinými příznaky.“

Fyzioterapie se zabývá diagnostikou a léčbou pohybového systému, používá řadu metod (cvičení dle Vojty, dle Mojžíšové...) včetně senzomotorické stimulace, kdy na informaci například z plosky nohy nebo z kloubů se reflexem zapojí správné svaly ve správný čas.

Vývoj oboru rehabilitační a fyzikální medicíny

Dnešní rehabilitační a fyzikální medicínu (obor RFM) tvořily zhruba do roku 1970 tři samostatné různé obory se zkratkou FBLR: tedy fyziatrie (léčení fyzikálními energiemi, zpravidla uměle přístrojově generovanými), balneologie (lázeňství)

a léčebná rehabilitace (dnes se léčebná rehabilitace označuje pojmem fyzioterapie, využívá kinetickou energii – kinezioterapii na neurofyzikologickém podkladě).

Fyzioterapie v dnešní podobě se zformovala v sedmdesátých letech minulého století. Největší zásluhu na její zařazení mezi léčebné obory měl výše jmenovaný prof. MUDr. Vladimír Janda, DrSc., který v roce 1970 založil rehabilitační kliniku 3. LF Univerzity Karlovy a FNKV v Praze a třicet let byl jejím přednostou. Nesmazatelně ji také ovlivnil nestor neurofyzologie doc. MUDr. František Věle, CSc.

Balneologie jako integrální součást oboru RFM má tisíciletou tradici a historicky se řadí k nejstarším klinickým oborům medicíny. První popisy forem hydroterapie nacházíme již kolem roku 3700 před Kristem v čínské literatuře, nejstarší dochovaná učebnice zaměřená na tuto problematiku pochází rovněž z Číny z roku 2837 před Kristem. Vedle hydroterapie a léčivých masáží popisuje také termoterapii, manipulace a trakce, cviky. Lázeňství má v České republice dlouholetou tradici. Lůžková kapacita lázní tvoří téměř padesát procent všech lůžek následné péče oboru RFM.

Nejmladší součástí rehabilitační a fyzikální medicíny je fyziatrie, neboli léčebné používání fyzikální energie generované přístroji. K rozvoji tohoto oboru docházelo na přelomu šedesátých a sedmdesátých let minulého století. Patří sem používání ultrazvuku, elektroléčby, termoterapií a fotoléčby, nejnovějším trendem v této oblasti je využívání léčebných laserů a také magnetoterapie. ■

Statistiky: rehabilitace v ČR*

Rehabilitace pacientů celkem	2 236 103
Počet pacientů ambulantních	1 790 916
Počet pacientů hospitalizovaných	445 187
Počet vyšetření celkem na 10 000 oby.	2927

*zdroj: data z roku 2008 od ÚZIS ČR